

Kultur och gestaltad livsmiljö som drivkraft i samhällsomställningen

Över 1 070 miljarder kronor investeras i norra Sverige de kommande 20 åren. Industrins gröna omställning tar plats och tillgången till grön el har vänt upp och ner på Sverige-kartan. Luleå befinner sig i händelsernas centrum med de gröna stålsatsningarna, en växande hamn och ett tekniskt universitet. Men även andra branscher hakar på och det kommer att tillverkas både konstgödsel och luftrenare i kommunen. Regeringens särskilda samordnare för samhällsomställningen i norr, Peter Larsson, menar att 100 000 nya invånare kommer behöva flytta till den norra regionen.

Text: Frida Berglund och Marie Wallstén

F

ör Luleås del innebär det att vi ska bli 100 000 invånare och skapa 5 000 nya jobb till 2040. Befolkningsökningen ska ske tre gånger snabbare än tidigare. Minst.

Vi behöver planera och bygga nya verksamhetsområden, infrastrukturer, bostäder, skolor och förskolor. Samtidigt som vi ska nå vårt klimatmål om netto noll CO₂.

Vi behöver alltså attrahera nya invånare men i allt det nya, stora och snabba får vi inte glömma bort att ta hand om de värden och de människor som redan finns här. Vi vill skapa mer Luleå för fler luleåbor och ser kultur och gestaltad livsmiljö som drivkrafter i samhällsomställningen.

Vi tror att ett stärkt kulturliv kommer att attrahera nya målgrupper till kommunen. Kultur ger mening till människors liv. Människor behöver få uppleva och vara engagerade

i konst och kultur för att mötas, diskutera och samtala. Öppna och mångkulturella samhällen präglas dessutom alltid av ett starkt kulturliv. Som företrädare för kommunala verksamheter som på olika sätt är involverade i det hållbara samhällsbygget, menar vi att det gäller att inte se kulturen som ett särintresse, utan att ta fram processer för att integrera kultur och gestaltning av gemensamma miljöer som självklara delar i samhällsutvecklingen.

Kultur är också arkitektur, form och design – något som rymms i begreppet gestaltad livsmiljö. Det utgår från en helhetssyn på formandet av människans hela livsmiljö där människan är utgångspunkten. I Luleå vill vi höja kunskapen och öka förståelsen för den gestaltade livsmiljöns betydelse för ett gott vardagsliv, och hur den hanteras i samhällsbyggandets processer.

Dessa teman är centrala för den förstudie *Kulturens plats i framtidens Luleå* som tagits fram

”vi behöver utveckla den kommunala organisationen för att förenkla och skapa förutsättningar för den fria konsten. Vi behöver inventera och säkerställa kulturmiljöer och lokaler för kulturproduktion och scener, både i staden och på landsbygden.”

Foto: Steffen Lemmerz

Fakta och referenser:

Pengar till förstudien kommer från regeringens satsning på innovativa och hållbara samhällsbyggnadsprojekt i Norrboatten och Västerbotten.

Malm, M. & Johansson, M. (2023) *Kulturens plats i framtidens Luleå*. Luleå kommun. Författare forskningsbakgrund: Borén T. & Power D.

av Madalena Malm och Michael Johansson från MAA Studio med bidrag av de två forskarna Thomas Borén och Dominic Power på uppdrag av Luleå kommun. Förstudien är ett strategisk dokument som har sitt fokus på förutsättningarna för att utveckla kulturen på lång sikt, och med målet att Luleå ska bli en levande kulturkommun. Förstudien grundar sig på intervjuer med ett 60-tal personer från bland annat Luleå kommun, dess kulturaktörer, Region Norrbotten, näringslivet i kommunen, samt experter inom olika relevanta områden i syfte att ta reda på vilka resurser som finns och vad vi behöver förbättra för att skapa förutsättningar för att stärka kulturlivet.

I Luleå finns ett rikt kulturliv med offentliga, privata och ideella kulturverksamheter. När staden och samhället växer behöver även kulturlivet utvecklas. Förstudien tar upp att vi behöver utveckla den kommunala organisationen för att förenkla och skapa förutsättningar för den fria konsten. Vi behöver inventera och säkerställa kulturmiljöer och lokaler för kulturproduktion och scener, både i staden och på landsbygden. Vi måste också utveckla utbudet för att unga ska få bättre förutsättningar att producera och konsumera kultur. I förstudien redovisas många bra och konkreta åtgärder hur Luleå kan använda kulturen som drivkraft i samhällsomvandlingen. Att tidigt involvera kulturskapare i utvecklingen av offentliga platser, att identifiera och säkerställa lokaler för kulturutövare och att skapa plattformar för finansiering är några exempel som har lyfts genom förstudien, och som kommer att prioriteras i vårt fortsatta arbete.

Förstudiens kanske viktigaste slutsats är att kulturen måste ses som en resurs som genomsyrar hela samhällets utveckling. Den måste ses som en del i integrationen mellan

nya och befintliga luleåbor, en del i dialogen och samhällsdebatten, en del i designprocessen när vi planerar och bygger om, och som en del i utbildningen. Att städer som upplever en snabb ökning av befolkningen baserad på investeringsdriven tillväxt måste tänka på mångfalden i vad de erbjuder lyfter forskarna Borén och Power upp. De menar, och vi kan bara hålla med, att hållbara städer är de som inkluderar kultur som en central del i planeringen för en levande och inspirerande stad.

Vi är många som behöver arbeta tillsammans för att stärka kulturlivet i Luleå och i norra Sverige. Kommunen, regionen, näringslivet, akademien och civilsamhället har olika roller och kan bidra på olika sätt. Borén och Power tar upp det i forskningen ofta använda begreppet *kulturellt ekosystem* som handlar om att olika kulturnärningar, utbildning och offentlig administration är ihopbundna och sammanvävda med varandra.

Kultur är centralt för en levande stad och för att göra staden attraktiv. Kultur är också viktigt för utvecklingen av en rad andra sektorer och hållbarhetsmål. Malm och Johansson understryker i förstudien att det är viktigt för en kommun att förstå vad som redan finns och vad som kan stödjas. Genom att involvera kulturaktörerna i utvecklingen av samhället. Gräv där du står. Uppmuntra eldsjälar, de som faktiskt ser till att det händer något på platsen. Förstå det kulturella ekosystemet och ge kulturen utrymme att växa och skapa goda förutsättningar för att det ska få ta plats.

I slutändan handlar allt om att skapa förutsättningar för ett långsiktigt hållbart samhällsbyggande och det är precis vad vi i Luleå vill jobba för! **[P]**

Frida Berglund är samhällsutvecklingsstrateg i Luleå kommun. Marie Wallstén är chef för konst, scen och möten i Luleå kommun